

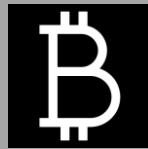
7. PŘEDNÁŠKA: LOKALIZAČNÍ FAKTORY PRŮMYSLU

JH 2020

Lokalizační teorie

Základní otázka: **Co má největší vliv na lokalizaci?**

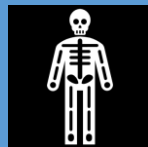
Suroviny a průmysl

Kolosovskij, Chardonet
Založeno na principu
technologické návaznosti
výroby
Těžký průmysl

Trh

Lösch
Průmysl je tam, kde existuje
rozsáhlý trh – aglomerace
Zpracovatelský průmysl

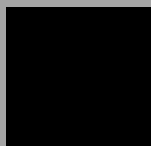
Proporcionalita

Perroux
Rozdělení průmyslu
podle významu a tempa
rozvoje na hnací a hnané –
póly rozvoje

Lokalizační faktory

Rozmístění průmyslu je ovlivňováno řadou faktorů a podmínek ovlivňujících investiční, provozní a odbytové podmínky průmyslové výroby,

Lokalizační faktor - výhoda úspory nákladů, které dosáhneme tím, že danou aktivitu lokalizujeme právě na určitém místě a ne jinde

Lokalizační faktory nepůsobí selektivně, mnohé jsou vzájemně podmíněné, jiné se vylučují. Význam jednotlivých faktorů je proměnlivý v čase

Snaha kapitalistických vlastníků hledajících nejvýhodnější umístění své firmy.

Vznik lokalizačních teorií

Vývoj lokalizačních teorií

18. stol. – Ricardo - pozemková renta a ceny pozemků jednak na úrodnosti pozemků a jednak na jejich poloze

19. a poč. 20. stol. – speciální teorie lokalizace zaměřené na jednotlivá odvětví - nejprve v zemědělství (J. H. von Thünen), později v průmyslu (A. Weber)

30. léta 20 stol snaha o zpracování obecné teorie lokalizace vysvětlující lokalizaci hospodářské jednotky bez ohledu na odvětví (A. Predöhl)

dochází k prudkému rozvoji výrobních sil a státním zásahům do ekonomiky a začíná se projevovat snaha vysvětlit celkové uspořádání ekonomiky v prostoru => formulování podmínek všeobecné rovnováhy v prostoru (A. Lösch)

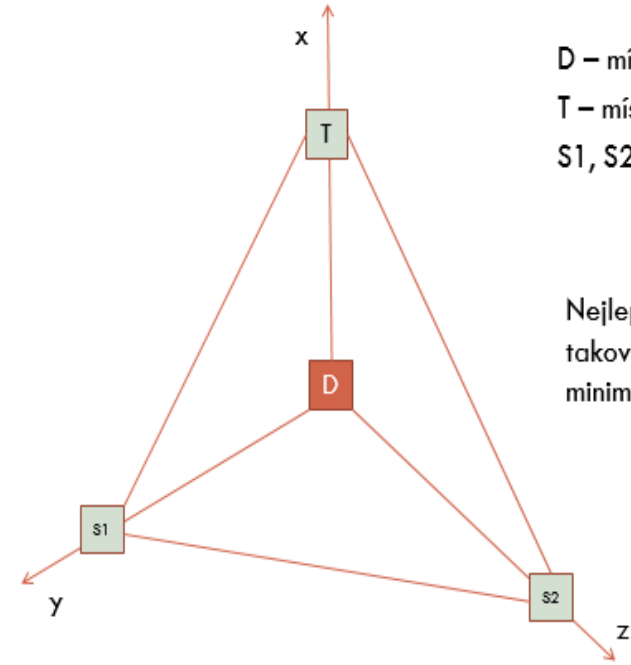

Období po druhé světové válce:

druhá etapa v rozvoji prostorových teorií

Zájem o rozvoj těchto teorií je motivován hospodářskými, politickými a sociálními problémy ve vyspělých zemích.

V 50. a 60. letech se zformovaly v podstatě 2 školy: americká (W. Isard) a francouzská (F. Perroux)

D – místo lokalizace provozu
T – místo trhu (spotřeby)
S1, S2 – místa zdrojů surovin

Nejlepší umístění podniku je
takové, u kterého jsou
minimalizovány náklady.

Vývoj lokalizačních teorií II

August Lösch (1940) - teorie tržních zón

hlavní faktor firem: maximalizace zisku

rozpracoval Christallerovu teorii centrálních míst, aplikoval ji na rozmístění průmyslu

vzájemná interakce firmy a okolního prostředí

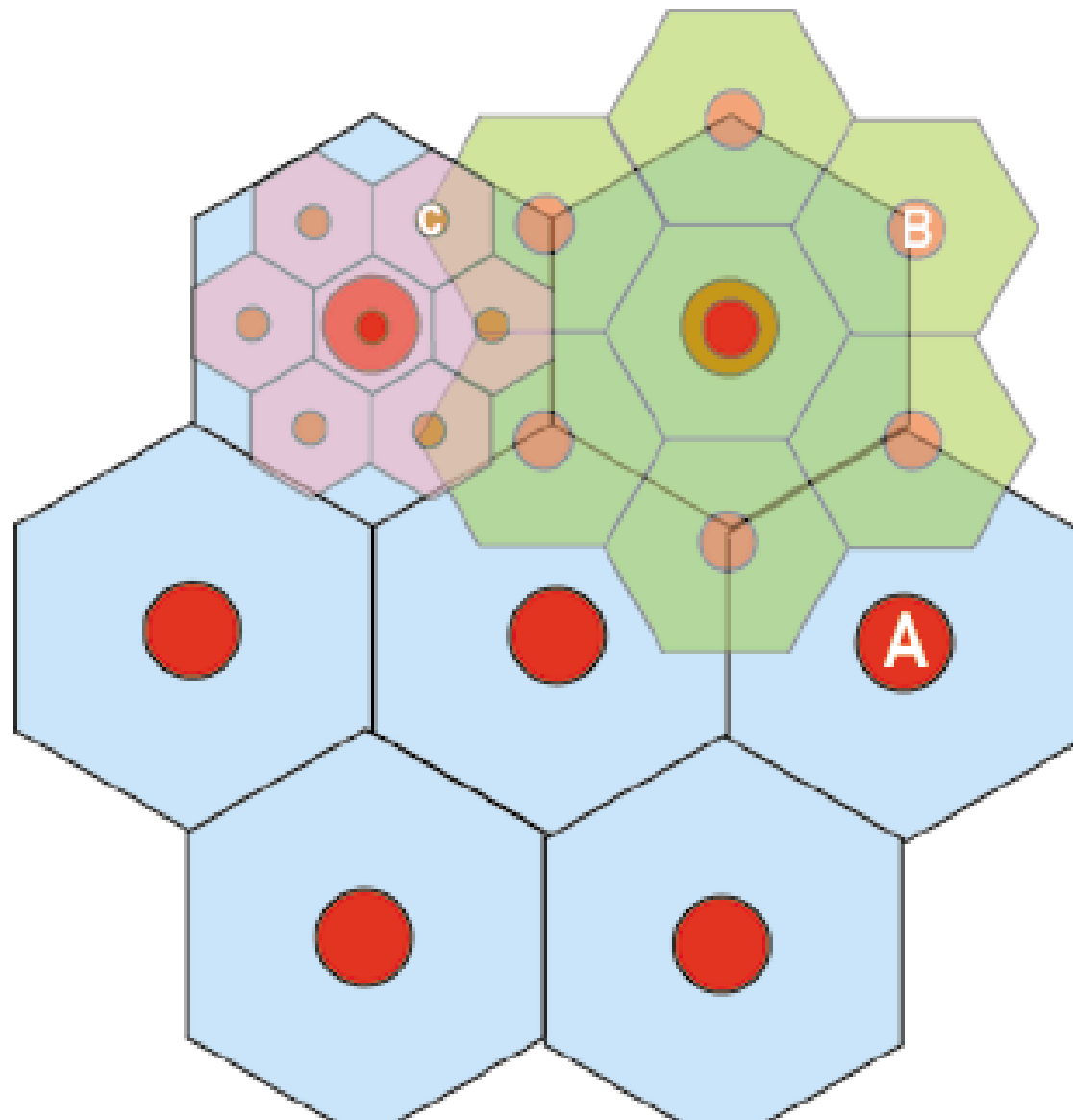
podnik působí zpětně na okolní prostředí (okolní podniky)
=> „ekonomická krajina“

Walter Isard (1956)

faktor dopravních nákladů a lokalizační trojúhelník

dopravní vstup = pohyb jednotky hmotnosti na jednotku vzdálenosti

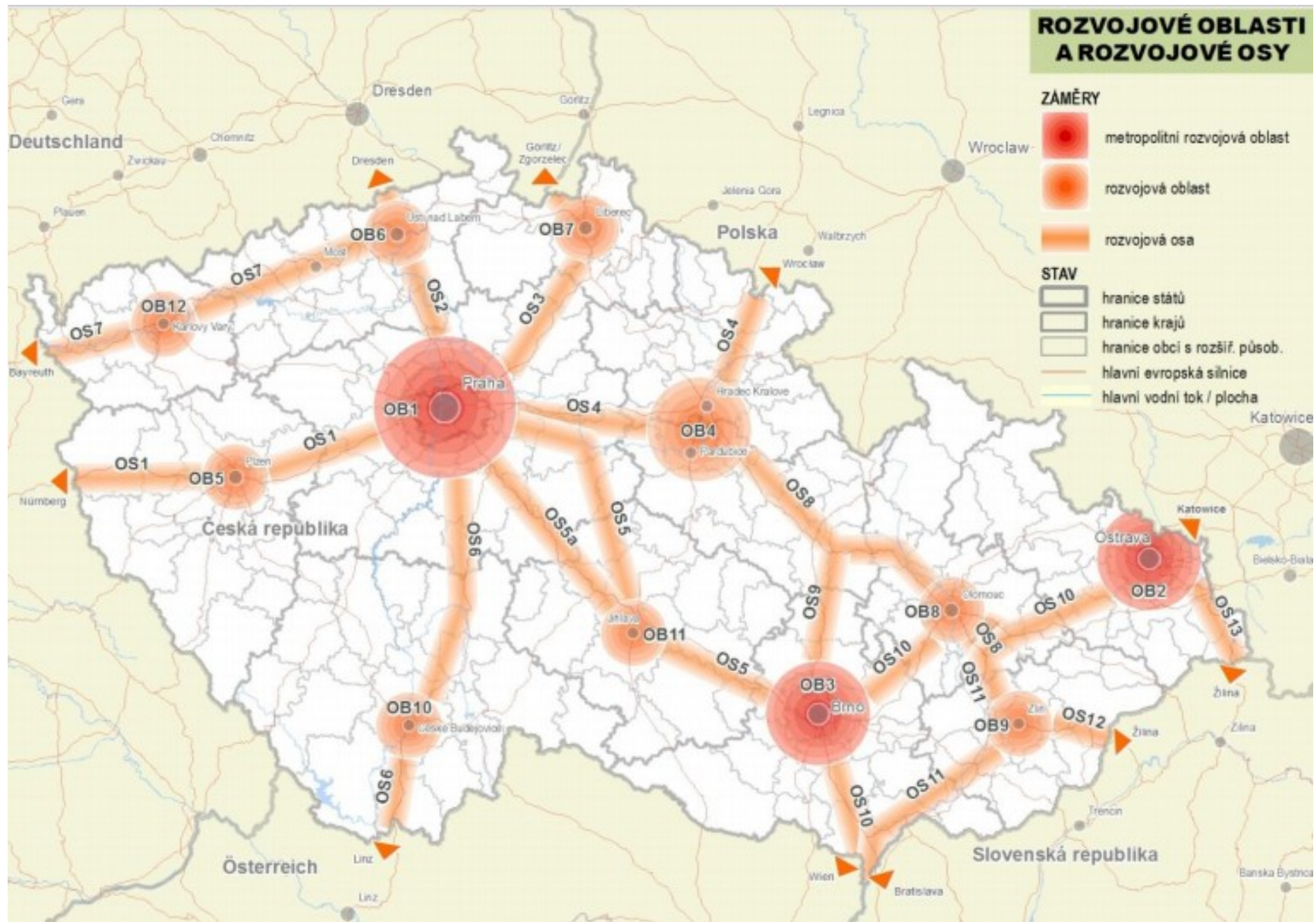
využití rozvíjející se počítačové techniky a uplatnění matematicko-ekonomických modelů

Poválečný
vývoj - Teorie
růstových
pólů

ROZVOJOVÉ OBLASTI A ROZVOJOVÉ OSY

Koncentrace
firem

Teorie prostorových děleb práce

= Spatial Divisions of Labour

Doreen Massey (1984, rev. 1995)

- prostor je třeba chápat v pojmech relací/vztahů spojených s určitou mocí (podřízenost/nadřízenost)
- dělba práce mezi regiony v rámci jednoho odvětví
- prostorové rozmístění jednotlivých částí výroby MNCs
- katedrála v poušti (cathedrals in the desert) = izolovanost poboček bez vazeb na místní ekonomiku, technologicky vyspělejší oproti okolí
- deskilling = omezování tvůrčí činnosti

Globální produkční sítě

= Global Production Networks (GPN)

vztahy mezi firmami, dodavatelé x odběratelé

pozice konkrétní firmy ve struktuře

silová asymetrie, MNCs si určují své dodavatele

globální dodavatelé, dodavatelé I. a II. úrovně,

lokální dodavatelé III. úrovně

pozici je možné změnit

Pavlínek a Ženka (2011), up-grading v průmyslových firmách

Dělení lokalizačních faktorů

Z hlediska prostorového:

- Makrolokalizační – větší prostorový rozsah – klimatické podmínky, sídelní struktura, apod.
- Mikrolokalizační – v souvislosti s konkrétní lokalitou – suroviny, infrastruktura apod.

Z hlediska změny dynamiky vlivu:

- S klesajícím významem – klima, suroviny, dopravní náklady...
- S nezměněným významem – voda, infrastruktura, kapitál...
- S rostoucím významem – informace, ŽP...

Z hlediska věcného charakteru:

- Přírodní – klima, voda, reliéf, suroviny
- Socioekonomické – cena, poptávka, výrobní náklady, infrastruktura, doprava...
- Ostatní – ŽP, politické zájmy...

Přírodní lokalizační faktory

Přírodní lokalizační faktory

Socioekonomické lokalizační faktory

Energie

- Průmysl má největší spotřebu energie ze všech hosp. odvětví, některé obory – energeticky náročné (hutnictví železa, bar. kovů, chemický p., výroba skla)

Tendence ve spotřebě energie:

- Růst celkové spotřeby energie
- Strukturální změny ve využívání energetických zdrojů (dřevo – uhlí – ropa, zemní plyn – jaderná energetika – alternativní zdroje)
- Nerovnoměrnost rozmístění zásob a spotřeby (exportní oblast – Perský záliv (ropa), Austrálie (uhlí, uran), Kanada (uran)... x oblasti deficitu – dovozci – Z Evropa, USA, Japonsko)
- Intenzifikace využívání energetických zdrojů – snižování energetické náročnosti po ropné krizi, racionálnější využívání
- Zavádění alternativních zdrojů energie – vodní, geotermální, větrná, sluneční, přílivová energie, biomasa...

Socioekonomické lokalizační faktory II

Doprava

- Jeden z prvních lokalizačních faktorů, význam však klesá
- Náklady na dopravu závisí na vzdálenosti, druhu přepravy, množství a druhu přepravovaného materiálu
- Stálé (fixní) náklady – čím větší vzdálenost, tím menší náklady na přepravu jednotkového množství
- Nestálé (provozní) náklady – závislé na vzdálenosti, diferencované podle jednotlivých druhů dopravy

Lokalizační implikace prostorové diferenciace dop. nákladů:

- A) Prům. výroba může být vázaná na oblast odbytu – velká hmotnost a objem (např. výroba nápojů) nebo rychle se kazící produkty (pekárny)
- B) Na oblast s jinou lokalizační výhodou (výskyt surovin) – objem zpracovávaných surovin – hutnictví, cukrovarnictví
- C) Lokalizace v přechodné oblasti – významné dopravní uzly, např. přístavy – petrochemie, zpracování ryb

Socioekonomické lokalizační faktory Ili

Pracovní síla

- Kvantita pracovní síly
- Kvalita pracovní síly
- Náklady na pracovní sílu
- Kvalifikovaná x nekvalifikovaná pracovní síla (montáž x hi-tech)

Infrastruktura

- Soubor technických a stavebních zařízení, která jsou potřebná pro technické zabezpečení výroby
- Investice do území, která vytváří podmínky pro jeho rozvoj
- Technická infrastruktura – dopravní síť a dopravní zařízení, (dopr. infr.), energetická síť a zařízení (energetická infr.), informační síť a zařízení (informační infr.)
- Sociální infrastruktura – soubor zařízení, které poskytuje služby pracovníkům resp. obyvatelstvu (školy, zdrav. , sport. a kult. zařízení)